

Clanak gosta komentatora Wolfgang Petritscha, Visokog predstavnika za BiH u Vecernjem Listu, 12. juli 2001. godine

Sampioni sovinizma krecu put Haga

Kultura je i nacin na koji govorimo, vjerovanja sa kojima krecemo na zivotni put, ali i obicaji koji vladaju u nasem gradu i zemlji. Pritom, kulturu mogu oblikovati i neki drugi kriteriji osim onih koji vase u nasoj vlastitoj obitelji i naciji. Klasicka glazba je za neke ljudje primarna kultura; za neke je to sport. Vektori kulture se preklapaju. Ljudi koji dijele istu nacionalnu kulturu dijele je na neogramicen i neogramiceno interesantan nacin.

Gotovo da i nije portebno podsjecati da je u Bosni i Hercegovini kultura cesto isticana na previse pojednostavljen nacin ratni profiteri se, primjerice, redovito nalaze medju najvecim eksponentima "kulturne" nadmoci. To je u posljednje vrijeme osobito izrazeno u pogledu hrvatske kulture. I doista, mnogi od onih koji dizu tako veliku buku oko zastite hrvatske kulture slabo su opremljeni da bi zastupali kompleksne tezne svojih sunarodnjaka.

Kada krocimo na novo politicko, socijalno i gospodarsko tle, sovinisticki sloganii ne samo da su zamorni, nego su i kamen spoticanja.

Kompleksnost zahtijeva vrijeme

Prava konstitutivnih naroda BiH se osiguravaju putem marljivoga rada i dobre volje ustavni proces je kompleksan i zahtijeva vrijeme. Na pocetku ove godine najveca hrvatska stranka u ovoj zemlji se povukla iz debate i time zapostavila svoje glasace.

To je bila greska.

Od tada je HDZ ulazio toliko puno energije u pokusaju da uspostavi neku vrstu "hrvatske drzavice".

Jos jedna greska.

Vrsta politickih argumenata koju smo mogli cuti od HDZ-a u njihovoj navodnoj obrani hrvatske kulture je skrajne pojednostavljenja. Tvrđnja da se etnicka prava mogu jedino osigurati putem teritorijalne kontrole ne ide u prilog opravdanim i nadasve razlicitim teznjama Hrvata koji zive na cijelom teritoriju BiH.

Spektakl slogana

Hrvati Bosne i Hercegovine su zastupljeni kroz skrajne nedojmljiv spektakl koji su priredili neki od njihovih izabranih zastupnika koji su na mjesto politike stavili slogane. Slogani ne otvaraju radna mjesta, niti grade skole, a neiskrena obecanja nekih politicara od izbora do izbora nisu ispunjena. K tomu, prijetnje usmjerene protiv umjerenih Hrvata ne doprinose sigurnoj buducnosti cjelokupnog hrvatskog naroda.

Napredni elementi iz reda HDZ-a su svjesni da su sloganii neadekvatni i da su prijetnje pogresno sredstvo. Takovi elementi poceli su se vracati u normalnu politiku. Osobno sam vise neobno sam vise nego spremam s njima suradjivati. Bosni i Hercegovini su potrebni dinamicni i snazni hrvatski politicari koji ce biti u funkciji interesa njihova naroda, kao i interesa zemlje u cijelosti. Ova zemlja nece dozivjeti prosperitet ukoliko hrvatski narod ne bude prosperirao, a hrvatski narod nece dozivjeti prosperitet bez prosperiteta same zemlje.

Ovo me ponovno vraca na pitanje kulture na njenu kompleksnost i utjecaj.

Gledajuci u buducnost, smanjena uloga hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini je izvan svake mogucnosti. Nijedan zakon se ne moze donijeti bez suglasnosti njihovih zastupnika u ustavnim povjerenstvima kojima sam osobno dao zadatku da vode racuna o tomu da se postuju prava svih gradjana diljem zemlje. Proslogodisnja odluka Ustavnoga suda odredjuje jednakopravnost svih konstitutivnih naroda, dakle i Hrvata, u oba entiteta.

Kulturni sovinizam izbacen iz globalne ekonomije

Nove političke i gospodarske okolnosti u regionu zahtijevaju visu razinu kompleksnosti, nego što je to sovinizam iz bliske prošlosti. Kulturalna ukljucivost predstavlja sastavni dio prosperitetnog i modernog demokratskog društva kulturalni sovinizam je napadno izbacen iz globalne ekonomije.

Ne postoji ocita uloga za političare koji organiziraju pobune, koji se povlaze iz demokratske debate ili amaterski pristupaju strukturama kako bi ovako bi ovjekovjecili vlastitu moc na materijalnu stetu svojih glasaca. Nije nikakvo iznenadjenje sto takovi političari nastoje prikazati svoju kulturu kao ogranicenu i krhknu vrijednost pod konstantnom prijetnjom. Međutim realno gledajući, hrvatska kultura je kompleksna, svestrana, bogata i otporna. Primjerice, upravo je franjevacka kultura opismenjavala pucanstvo Bosne i Hercegovine u vrijeme kada su drugi dijelovi Europe bili bastioni praznovjerja i neznanja; zatim, kultura Umjetnicke akademije u Sirokom Brijegu održava blistavu tradiciju slikarstva i kiparstva. Ta kultura ce prezivjeti i prosperirati. Ona nije u opasnosti. Ona je potrebna.

U regionu prolazimo kroz vaznu fazu tranzicije. Sampioni sovinizma krecu se putem den Haga. A mi ostali sada mozemo nastaviti živjeti normalan život. Demokratska tržisna gospodarstva su obogacena kulturama njihovih gradjana. To sto hrvatska kultura, sa svojim bogatim vezama sa sirom europskom tradicijom, predstavlja sastavni dio drustvenog i politickog bosansko-hercegovackog tkiva za mene predstavlja jedno od najvećih nadahnuka.